

עמ"א 13468/06/16 - מדינת ישראל נגד ט מ

בית המשפט המחוזי בנתניה שבתא כבית-משפט לעניינים מנהליים

תיק חיצוני מס' 13468-06-16 מדינת ישראל נ' מ(אסיר)

בפני	כב' השופט בנימין ארבל, סגן נשיא
	כבוד השופט שאהר אטרש
	כבוד השופט יונתן אברהם
מדינת ישראל	העותרת
נגד	
ט מ (אסיר)	המשיב

פרק דין

עתירה כנגד החלטת ועדת השחרורים, אשר התקנסה לפי סעיף 25 לחוק שחרור על תנאי ממארט התשס"א - 2001 בראשות השופטת ברכה סמסון והחברים: ענבר יונת, חינוך, זהבי פז, פסיכולוגית, ר'כ ענית מיום 30.5.16.

השופט ב. ארבל :

רקע והליכים קודמים

1. מר ט מ (להלן: "המשיב"), מרצה עונש מסר לתקופה של 18 שנים, לאחר שהורשע, עפ"י הودאות, בעבירה של נסיען לרצח. העבירה בוצעה באכזריות, ללא סיבה נראית לעין, בחברתו לעובודה באמצעות סכין. לרובן נגרמו פצעי דקירה קשים בגיןה ובתנה, וכפsepע היה בינה לבין המות.
  2. המשיב סיים לרצות שני שלישים מתקופת המאסר ביום 15/1/14. מועד שחרורו המלא יחול ביום 1/7/21. יש לציין כי המשיב התנהג כראוי בין כתלי הכלא ומיצה את כל סל הטיפולים האפשרי ששב"ס יכול לספק לו. דוחות גורמי הטיפול שניתנו היו חיוביים ביותר ואף מב"ן (הפסיכיאטרית, ד"ר שרה ברק)קבע כי אין מניעה לשחרורו של המשיב.
  3. ביום 15/12/31 החלטה ועדת השחרורים להורות על שחרורו המוקדם על תנאי של המשיב, וזאת בתכנית טיפול פרטית שנערכה לו ע"י ד"ר נמרוד שני ותכנית תעסוקה. המשיב נזקק לתוכנית פרטית, לאחר שרש"א מIANה להכין לו תוכנית שיקום בדרכה כייעבור אבחן פסיכולוגי.

וזאת עליינו לדעת, כי בדרך כלל אין הפסיכולוגים המועסקים במוסגרת שב"ס מחווים דעתם באשר למסוכנותם. במקורה דידן, לאור דרישת רשות, לחץ דיווקה הסינגור כי המשיב יעבור מבחן פסיכולוגי. תוצאות המבחן שנערכו למשיב לימדו, בדומה שאינה חד משמעית על מסוכנותם בינוין. לומצאה זו הביאו מבדקי האישיות הפסיכומטרי (HCR20, TAT, MMPI), לאחר שבום הבדיקות הראשון נערכו לו מבדקים פרונטליים, בהם צויר פרופיל מסוכנות נמוך.

1 tiny

לאור תוכנות המבקרים הפסיכולוגיים, קבעו גורמי רשות המשיב בשל לשחרור מוקדם וקיים צורך בטיפול בצדדים האלימים באישיותו. על קביעה זו, שבאה בעקבות מפגש אחד עם הפסיכולוגים, אמרה ועדת השחרורים כי הינה מתנגדת חיזית עם עמדת גורמי הטיפול בשב"ס, אשר צפו במשיב במשך תקופה בת 13 שנים. כל זאת שעה שהתנהגותו הייתה תקינה, ללא גלווי אלימות כלשהם - לא פיזית ולא מילולית. בסיבות אלה, מצאה הוועדה לנכון לבקר את עמדת גורמי הטיפול בכלא, שנתמכה גם בהערכת המתפל האישי-ד"ר שני-אף בעמדת מפקד הכלא, לפיהן מיצת המשיב את ההליך הרפואי בכלא, והוא זוקק להמשך טיפול לאחר שחרורו- שיננתו לו מחוץ לכלא.

4. בהתאם, הורתה ועדת השחרורים, בהחלטה מפורטת ומונומקט- שאין אנו רואים לחזור עליה בשלב זה- על שחררו של המשיב, שחרור מוקדם על תנאי. עתירה נגד ההחלטה, שהוגשה לבית משפט זה ונדונה בפניו מותב, נדחתה. בפסק דיןנו בעתרה, קבענו כי החלטת הוועדה אינה סבירה, באופן שלא נמצא כל נימוק להטערכותו של בית המשפט לעניינים מנהליים בשיקול דעתה (ראו: עת"א 4298-01-16 1/2/16). אף לגוף העניין, סברנו כי הוועדה שקרה את כל השיקולים הנדרשים לאור החומר המגוון שהועמד לבחינה, ובדין מצאה לנכון להעדיף את עמדת גורמי שב"ס על פני חוות הדעת הפסיכולוגית ועמדת רשות. הדברים פורטו בפסק דיןנו, ואין אנו רואים צורך לפרטם שנית באקסניה זו.

5. הפרקליטות הגישה בקשה רשות ערעור על פסק דיןנו הנ"ל. בית המשפט העליון נעתר לרע"ב (רע"ב 1156/16 מדינת ישראל נ' ט מ, [16/2/18]).

בסיכוםו של פסק הדיון, קבע בית המשפט העליון:

"אכן, המסלול השיקולי הממושך, המשמעותי והמרשים שעשוה המשיב במהלך 13 השנים שבהן הוא נתן במאסר ראי להערכה ולשבח ואף לעידוד. עם זאת, בנסיבות הייחודיות והחריגות של המקרה הנדון ונוכח חילוקי הדעות בין הגורמים השונים בשב"ס באשר לרמת מסוכנותו של המשיב בעת הזו, אנו סבורים כי מן הראיו לקבל חוות דעת נוספת באשר לרמת מסוכנותו מאות גורמים מקצועיים מתאימים. במהלך הדיון שהתקיים בפינוו ביום 16.2.2016 העלינו בפניו הצדדים הצעה ברוח זו שנטקבה עקרונית על ידי המדינה ונדחתה על ידי המשיב. למרות עמדת המשיב אנו סבורים כי יש לכך מקום ולפיכך אנו מורים בשלב זה כי הערעור יתקבל והחלתה של ועדת השחרורים מיום 31.12.2015 תבוטל. עוד אנו מרים כי המשיב יופנה לאבחן פסיכיאטרי שייערך לו על ידי חוות של שני פסיכיאטרים. האחד פסיכיאטר מחוזי שתקבע המדינה והשני פסיכיאטר שיקבע על ידי הסגנoriaה הציבורית בתאום עם המשיב."

חוות דעת הפסיכיאטרים

6. ביום 16/5/17 נבדק המשיב ע"י חוות פסיכיאטרים: פרופ' אנטולי קריינן מטעם הסגנoriaה הציבורית וד"ר אמיר בן-אפרים, פסיכיאטר מחוז צפון. שני המומחים קבעו: "כי הנבדק סובל מהפרעה באישיות. מהותה של הפרעה זו היא קיומ קווי אופי נוקשים ובלתי מתאפשרים הגורמים לסובל מההפרעה לקשיים בין אישיים ומכך לתקופות לקוי. הפרעת אישיות בולטת בעיתות משנה עת נדרש האדם לגייס את משאבי הרגשיים כדי להסתגל למצב חדש". המומחים הוסיףו וצינו כי תקופת ההתגברות אופיינית לנצח כזה.

לשיתם: "קשה היום לעמוד על הגורמים הרגשיים שהביאו לביצוע העבירה. הסיבה העיקרית לקושי זה היא העיבוד הרוב שעבר אוירונו התקיפה בטיפולים והתערבותיו משך שנות מאסרו".

באשר להערכת המסוכנות, קבעו המומחים כי הפסיכיאטריה אינה מספקת כלים לנביוי מסוכנות, פרט לסיכון אובדן. וכן קוראים אנו מחוות הדעת:

"התבקשנו ע"י הרכבת הנכבד, לחוות את דעתנו באשר לרמת מסוכנותו של המשיב. בדיקה פסיכיאטרית מקצועית ככל שתהייה אינה הכליל להערכת מסוכנות. הספרות המקצועית הדנה בהערכת מסוכנות ע"י פסיכיאטרים עוסקת בעיקר בסיכון אובדן. ספרות זו עומדת בסיס ניר עמדה של האיגוד הפסיכיאטרי בארץ. אנו מצתטים מניר העמדה "הפרקטייה והמחקר מלמדים על הקושי בנביוי הסיכון האובדתי ובמניעה של

התאבדות. ראוי לזכור שהערכת הסיכון בכל הקשור לניבוי התאבדות מתיחסת להוּה בלבד ולא לעתיד. גם כך, יכולת הניבוי במקורה הבודד אינה גבוהה כלל ועיקר ובמקרים רבים לא ניתן למןוע את ההתאבדות". יכולת הפסיכיאטר לנבأ התנהגות עתידית של אדם לאחר בדיקה אינה גבוהה. אין בהתחממות הפסיכיאטר פרק העוסק בהערכת סיכון (פרט לסיכון אובדן). ככל שאדם יותר בריא מבחן נפשית עומדות לפני אפשרויות בחירה רבות יותר. חוליה נפש שרדוף עקב מחשבות שווא, ובוטוח שמאן דהוא רוצה להורגו, אין לו אפשרות בחירה פרט לעיסוק בהישרדותו מול הגורם המאיים. המשיב אינו סובל ממחלה נפש אלא מהפרעה באישיות. הבדיקה הפסיכיאטרית של אדם הסובל מהפרעה אישיות היא בד"כ תקין. אבחנת ה הפרעה עולה מסיפור חייו ומבחן קשיי החברתיים ותפקודו. עצמת ה הפרעה עוברת שניי משך חי האדם נשוא ה הפרעה. בחלק מהפרעות יש הקלה בעצמה סביר גיל הבגרות (לאחר גיל 40). עצמת ה הפרעה תלולה במקרים מסוימים מהפרעה חווים משך חיים. המשיב מתנהג בשנים האחרונות באופן שאינו מביע על קשיים. מדובר בתהרגנות במסגרת נוקשה עם כללים ברורים, וסנקציות ברורות על כל הפרת המשמעת. הערכה הפסיכיאטרית אינה יכולה לענות על השאלה האם בעת יציאתו למסגרת משוחררת יותר יחול שינוי בתחוםו או תפקודו.

סיכום המלצות, הינו :

"א. אין בידינו לתרום להערכת המסוכנות שעולה לנבוּה מהמשיב בעתיד.

ב. אנו רואים בהליך השחרור מצב הדורש הסתגלות בכל מועד אשר יתקיים. על כן אנו ממליצים כי בשנה הראשונה לאחר שחרורו ילווה המשיב (המשיב - ב.א.) בליווי פסיכולוגי ופסיכיאטרי."

הערות ביןימ

7. בשלב זה בעיר שלוש הערות ביןימ: **ראשית**, נציין, כי גם אם לכארה אין בחוות דעת זו כדי לשנות לכארה את הערכות המסוכנות שעמדו לפנינו קודם לכן, הרי חוות הדעת כוללת התוויה לטיפול הסתגלות מחוץ לכתלי הכלא. טיפול זה הינו נכון בכל עת בה ישוחרר המשיב. כך, לאחר שהמשיב מיצה כבר את כל ארגז הטיפולים שברשות שב"ס, עשוי להיותו מצב, לו לא ישוחרר שחרור מוקדם על תנאי, לא יהיה בידי הגורמים האמונה על שלום הציבור כל אמצעי לאכפת טבול חיוני זה, אשר חיוניותו מקובלת על כל גורמי ההחלטה הטיפוליים. בנסיבות אלה, עלולה תכילת ההגנה על שלום הציבור- המעוגנת בסעיף 3 לחוק שחרור על תנאי מססר - להיגע.

שנייה, נעיר כי המשיב עבר הערכת פסיכיאטרית ע"י ד"ר ברק מב"ן - שהוא הגוף האמון על הערכת מסוכנות - ונמצא ראוי לשחרור.

שלישית, עפ"י דוח גורמי הטיפול העדכני להיום, צלח המשיב בהצלחה את המשבר שבוחית שחרורו המוקדם. הוא מושיר בתחוםו הרואי ובתקופת משבע רצון. כך שלפנינו עדות על תפקודו במצבו משבר ותשכול, אשר כעולה מחוות דעת הפסיכיאטרים, עלולים לפגוע בתפקודו,adam הסובל מהפרעה באישיות.

8. לאחר קבלת חוות דעת הפסיכיאטרים, התכנסה ועדת השחרורים פעם נוספת, ושבה על המדוכה. תוך שהיא מנהה עצמה עפ"י פסק דין של בית המשפט העליון וחוות דעתם של הפסיכיאטרים, קבעה הוועדה:

"לאחר ש שקלנו שוב את מכלול נסיבותו של האסיר, הגיעו לכל דעה כי האסיר עמד בנטל לשכנע אותנו כי הטיפול הארון שעבר בכלא במשך שנים, לרבות הטיפול הפסיכיאטרי שעבר בתקופת מאסרו, ותוכנית המשך כפי שהוגשה לנו ושנערכה על ידי נמרוד שני, יש בהם ייחודי כדי להפחית מסוכנותו של האסיר ולכך יש להוסיף את העובדה שהאסיר ביצע את העבירה בתקילת שנות העשרים לחיוו וכיוום הוא בגור והוא בן 36, קרוב לגיל שבו קובעים הפסיכיאטרים בחוות דעתם כי יכול להיות הפחתה בעוצמת ההפרעה. כאשר האסיר יצא היום מכותלי בית הסוהר, עם ליווי של תוכנית פסיכולוגית ופסיכיאטרית, הרי שמסוכנותו לציבור נמוכה יותר מאשר אם ירצה את יתרת מאסרו בכלל ויצא בסוף התקופה ללא כל ליווי כזה שהפסיכיאטרים מדגימים את חשיבותו בחוות דעתם.

בנוסף לחווות דעת גורמי הטיפול בכלל וחווות הדעת הפסיכיאטרית, מונחת בפנינו חוות דעת מב"ן שנערכה על ידי פסיכיאטרית מומחית ואשר קובעת שאין מניעה מבחינה פסיכיאטרית לשיקומו המוקדם של האסיר.

אין לנו מתעלמים מהאבחן הפסיכולוגי שנערך לאסיר בעקבות דרישת רשות א' וממסקנות האבחן הפסיכולוגי. אבחן זה קובע כי רמת מסוכנותו של האסיר, על פי היראיון שנערך עמו, הינה נמוכה. אילו על פי המבחנים האישיות שנערכו לו, רמת המסוכנות הינה ביןונית.

על אף אבחנה זו我们知道 מקרים ראש באבחנה זו, שוכנענו כי האסיר רכש כלים בכלל, שיש בהם כדי להתמודד במצבו לחץ עם הפרעת האישיות ממנה סובל האסיר וממנה יסבול גם בעתיד. כלים אלה ביצירוף הלויי הפסיכיאטרי והפסיכולוגי יש בהם כדי לגבר על מצבו הסיכון הנובעים מהפרעת האישיות ממנה סובל האסיר".

.9 הוועדה החליטה כי המשיב ישוחרר תוך קביעת תנאי שחרור, שעיקרם מילוי כל תנאי התכנית הטיפולית שהוכנה ע"י ד"ר שני, וזאת משך לתקופת התנאי. כן ניתנה למשיב הוראה לפנות, תוך 10 ימים ממועד שחרורו, לשירותי הבריאות הציבוריים לצורך הכנת תוכנית ליווי/ טיפול פסיכיאטרי בקהילה. בנוסף, ניתנו הוראות סטנדרטיות, אשר לאיסור יצירת קשר עם קרבן העבירה, מעצר בית ליל, התיציבות במשטרה, הסדר סוגית תשלום הפיצוי לקרבן והתייצבות לביקורת בפני הוועדה ב-24/7.

העתירה

10. העותר אין משלים עם החלטת הוועדה, ועתר בהתאם, לבית משפט זה.

טעןתו, שגתה הוועדה בכך שהורתה על שחרור המשיב, לאחר שהוברר כי בידו ועדת הפסיכיאטרים אין כלים שהוא בהם תרומות להערכת מסוכנותו של המשיב. מנגד, לא יחסה הוועדה משקל מספיק לחווות דעת הפסיכולוגים, המלמדת כי על-אף הטיפול בעבר, נותרה מסוכנותו של המשיב ביןונית.

כך, גם טוען העותר כי ועדת השחרורים התعلמה מעמדת רשות א', לפיה על המשיב להמשיך הליך טיפול בין כתלי הכלא.

הוועדה אף לא נתנה משקל לחומרתה החrigה של העבירה- המUIDה על מסוכנות טבואה- ואשר מהו זה מן הגורמים אשר, כקביעת החוק, יש לשקללם בבוא המועד לשקל את מסוכנותו של אסיר.

11. עוד טוען העותר, כי הוועדה לא נתנה משקל ראוי בהחלטתה לAINTRAS הציבור ולשלום הציבור ובטעונו, כאשר הורתה על שחרורו של המשיב כשהמסוכנות הנש��ת ממנו הינה ביןונית.

דין

.12. לטעמו, לא הועלתה אף הפעם כל טענה אשר תביאנו, כבית משפט לעניינים מינהליים, להערב בהחלטת הוועדה. בפסק הדין מיום 1/2/16, כבר עמדו על גדרי התרבותו של בית משפט בהחלטה של ועדת השחרורים. יש לזכור, כי ועדת השחרורים הינה ועדת מומחים, אשר בידיה הכלים המKeySpecים להערכת מסוכנותם של אסירים. בפני ועדת השחרורים עמדו שתי עמדות נוגדות. הוועדה נימקה בפירוט ובצורה ממציאותית מדוע זה עדיפות קביעות גורמי הטיפול על ממצאי המבחן הפסיכולוגי ועמדת רשות א'. מאז חלפו חמישה חודשים, ולועוד נספכו עוד כל הערכה, כגון עמדת גורמי הטיפול העדכנית, המופיעעה בדו"ח הסוציאלי מיום 29/5/16, לפיה נקבע כי תפקודו של המשיב, גם לאחר ביטול ההחלטה לשחררו, הינו חיובי ביותר. הוא ממשיך בשיחות מעקב עם עו"ס מטפל. וכן כי:

"השיחות הינה סביר הקושי של האסיר מול חוסר הוודאות בנוגע לשחררו המוקדם.

האסיר לוקח אחריות על העבירה, מבין את חומרתה וambil כי הדחיה בתהילן שחררו המוקדם נבע מכן. האסיר ממשיכ לתקן באופן משבע רצון".

דברים אלה, העולמים בקנה אחד עם הערות הביניים שהשמענו לעיל (ר' פסקה 7 לעיל), מהווים חלק מן המאגר הערכתי שנטווה בהערכתה של ועדת השחרורים. הם עולמים אף בקנה אחד עם הכללים שהובאו בחווות דעת הפסיכיאטרים. כאמור, לצדיה של חוות הדעת מציה גם עדמת מב"ז.

למעשה, אין ולן טענה אחת בין טענות העוטר, אשר לא נמצא לה מענה בהחלהותיה של הוועדה. כולל הטענה באשר לאי תשולם הפיצוי לקרבען, עליה עמדה באת כח העוטר פעמיים נוספת, בטיעוניה בעל פה. לעניין אחרון זה של הפיצוי, עליינו לציין כי מקובל לבחון את משקלו של גורם זה באמצעות אבני משקל שונות. משקלו יגדל ככל שהעבירה בגיןה נושא האסיר עונש נערמה ממניעים של בצע כסף, מרמה, או שהוא לצידה מניעים כלכליים. מאידך, בעבירות אחרות, שבהן המניין הכלכלי אינו קיים, תיטה ועדת השחרורים להתייחס אליו ככל שיקול אחר שבין שיקוליה. ברם משקלו לא יהא מכירע.

13. נסיף ונציין, כי נראה שעמדת רשותה באשר להמשך טיפול בין כתלי הכלא אינה אלא אמירה נבובה, לאור עמדת גורמי הטיפול לפיהם מיצה המשיב את כל הסל הטיפולי שבו"ס יכול להעמיד לרשותו. אך, יצא כי העוטר ישים לרצות את מלאו עונשו ללא טיפול נוסף. משמעות הדבר ביחס למסוכנותו לציבור ברורה.

מנגד, אם ישוחרר עתה, הוא יוכל להשתתף בתכנית הטיפול שנערכה עבورو באופן פרטי. בנוסף, הוא יקבל טיפול פסיכיאטרי במסגרת הרפואה הציבורית כקביעת הוועדה.

14. לאור האמור, ובמיוחד לאור הערותינו בפסקה 7 לעיל, אין לנו אלא לחזור על עמדתנו כי לא נפל כל דבר חוסר סבירות בהחלטת ועדת השחרורים, בעטיו לא הייתה מגיעה כל ועדת שחרורים סבירה אחרת למסקנה זהה.

15. על כן, אנו מורים על דחיתת העתירה.

16. לאור עמדת העוטר, אנו מורים כי שחרורי של המשיב יעוכב ב-7 ימים לצורך בוחנת הגשת רע"ב. במידה וyochel kudem lkn she la hagish bikksha libet hareshut haelyon - ymosor haotter houda mataima alalter vemesib yishohrr.

ניתן היום, י"ג סיון תשע"ו, 19יוני 2016, בהעדר הצדדים.

ב' ארבל, שופט

ש' אטרש, שופט

ו' אברהם, שופט

סגן נשיא - אב"ד